

*Sproget dansk og lærernes tilgang
til
danskundervisning i Grønland*

Historisk dokumenteret oversigt over sprog og undervisningssprog

Lov/forordning	Sprogfag	Undervisningssprog
1905	<p>§ 11 Grønlandsk</p> <p>§ 5 b: Uddannede kateketer skal , hvis de kan skaffe tid og er i stand hertil undervise i dansk</p>	
1925	<p>§ 24 (Børneskole) Grønlandsk og dansk (kulturfag)</p> <p>§ 27: Efterskoler til videre uddannelse af unge grønlandere: Grønlandsk og dansk § 29.</p>	
1950	<p>§ 9 (Delte/dobbeltsprogede børneskole) Grønlandsk og dansk</p> <p>(Udelte børneskole) Grønlandsk og dansk⁶</p> <p>§ 11 (Børneskoler med uddannede lærere ("læsere")) Grønlandsk</p> <p>§ 16 Efterskoler: Engelsk kan indgå</p> <p>§ 11 Realskole: Grønlandsk, dansk, engelsk</p>	<p>§ 10 Grønlandsk på A-linien</p> <p>§ 10 Dansk på B-linien</p> <p>§ 10 Grønlandsk</p> <p>§ 10 Det grønlandske sprog er i almindelighed børneskolens undervisningssprog</p> <p>§ 11 Dansk (ikke religion, grønlandsk, samfundslære)</p>
1967	<p>§ 14 Obligatorisk: Grønlandsk og dansk. (Elev er fritaget for undervisning i grønlandsk)</p> <p>§ 16 Valgfrit/obligatorisk: Engelsk (6. og 7.kl)</p> <p>§ 18 8., 9. og 10. klasse Engelsk og tysk</p> <p>§ 22 Realklasse obligatorisk: grønlandsk, dansk m. norsk og svensk, engelsk og tysk. Valgfri: Fransk og latin</p>	§ 14 Dansk (overvejende)
1978 (ændring i forhold til 1967 er 9-årig hovedskole)		

1979	<p>§ 6 Obligatorisk: Grønlandsk og dansk 4.-9. kl. Valgfrit: Engelsk 8. og 9. kl.</p> <p>§ 7 Obligatorisk: Tysk og engelsk 10. og 11kl. § 8 Valgfrit: latin og fransk 12. og 13. kl.</p>	<p>§ 1 Grønlandsk (undtagelsesvis dansk)</p> <p>For ikke-grønlandssprogede elever tilrettelægges særlig undervisning + grønlandsk som fremmedsprog § 12</p>
1990	<p>§ 6 og § 7 Obligatorisk: Grønlandsk, dansk og engelsk.</p> <p>Valgfrit: Tysk</p>	<p>§ 1 Grønlandsk (undtagelsesvis dansk)</p> <p>Supplerende undervisning i grønlandsk + modersmålsundervisning for ikke-grønlandssprogede § 12</p>
1997	<p>§ 6 og § 7 Obligatorisk: Grønlandsk, dansk og engelsk.</p> <p>Valgfrit: Tysk</p>	<p>§ 1 Grønlandsk (undtagelsesvis dansk)</p> <p>Mulighed for supplerende modersmåls- og fremmedsprogs undervisning i da/grl/andre sprog § 13</p>
2002	<p>Obligatorisk: Grønlandsk, dansk og engelsk.</p> <p>Valgfrit: Fjerde sprog.</p>	<p>Grønlandsk, dansk, engelsk</p> <p>Mulighed for modersmåls- og fremmedsprogs undervisning i grønlandsk og andre sprog – dog ikke dansk som modersmål.</p>
2012 (ændring i forhold til 2002 loven er akkreditering)		

Inatsisartutlov nr. 15 af 3. december 2012 om folkeskolen

Kapitel 4

Undervisningens indhold, organisering og tilrettelæggelse

Undervisningssprog

§ 9. Undervisningssprogene er grønlandsk og dansk.

Stk. 2. Som et led i elevernes sprogindlæring kan engelsk tillige være undervisningssprog.

Formålet for de enkelte trin, fagenes formål, læreplaner og vejledninger

§ 14. Naalakkersuisut fastsætter regler om overordnede formål for undervisningen på de enkelte trin og formålet med undervisningen i de i § 10, stk. 1, nr. 1 nævnte fag og for de i § 10, stk. 1, nr. 4 og 5, nævnte fagområder.

Stk. 2. Naalakkersuisut udsender læreplaner for de i § 10, stk. 1, nr. 13, nævnte fag. Læreplanerne indeholder, foruden de overordnede formål for undervisningen på de enkelte trin, faginddeling og fagenes og fagområdernes formål, jf. stk. 1, nærmere angivelser af læringsmål på de enkelte trin, undervisningsvejledninger og vejledninger i evaluering.

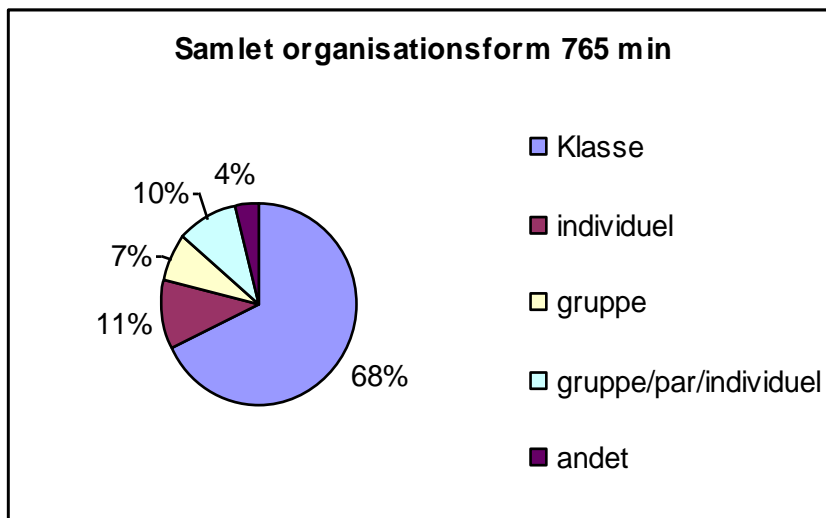
Undersøgelse 2009

I eksemplerne fra undersøgelsen ses sproget isoleret fra indholdet. Herved defineres sproget og individets sproglige kompetencer som noget, der allerede er givet, i stedet for at se dem som nogle, der skabes under interaktion i skiftende sociokulturelle situationer.

Set i forhold til sprog- og læringssyn læner det danskfag, jeg har observeret, sig primært op af et strukturelt sprogsyn med træk fra det funktionelle, og det trækker på et lærercentreret læringssyn. Organisationsformer som fx par- og gruppearbejde, hvor eleverne gennem betydningsskabende aktiviteter (fx undersøge, udforske, sammenligne) i et interaktivt fællesskab har mulighed for at udvikle deres sprogfærdighed, afspejles overhovedet ikke i den virkelighed, jeg har observeret.

Undersøgelse 2010

11 lektioner på en skole i Nordgrønland og en skole i Midtgrønland

Danskundervisning organiseret som **klasse**, hvor lærerens interaktion er med hele klassen, er den struktur, der er den absolut dominerende. At dansktimerne tidsmæssigt er organiseret således, at eleverne arbejder længere tid **individuel**t i forhold til i grupper ses af figuren.

Underkategorier til kategorien *organisationsform*:

lærerens interaktion med hele klassen, som jeg betegner **klasse**

lærerens interaktion med en enkelt elev, som jeg betegner **individuel**

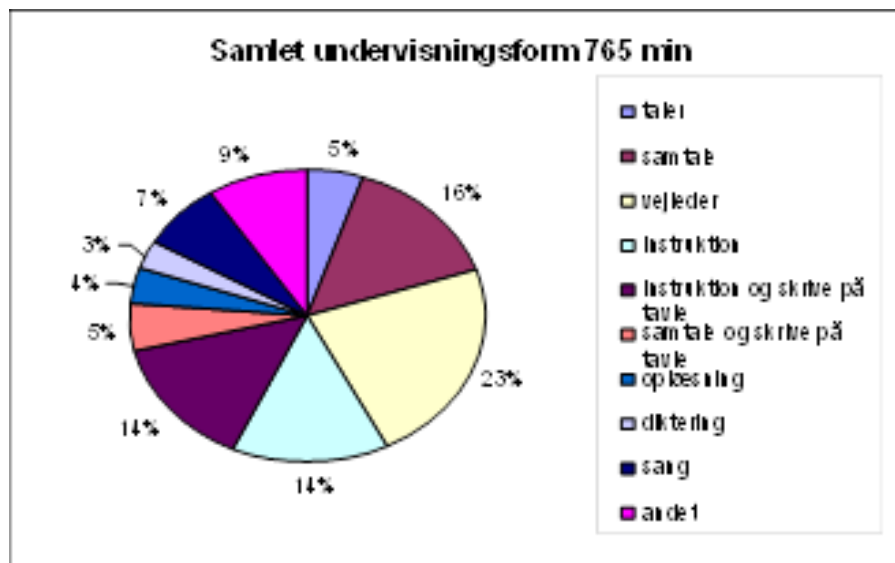
lærerens interaktion med en mindre gruppe, som jeg betegner **gruppe**

elever arbejder individuelt, som jeg vælger at have **blank**, da der ingen interaktion er fra læreren (lærerens interaktion med **gruppe, par, individuel**, idet det foregår på samme tid)

(ikke planlagte aktiviteter, som jeg betegner **andet**)

Undersøgelse 2010

11 lektioner på en skole i Nordgrønland og en skole i Midtgrønland

Af den samlede oversigt over undervisningsform, er fire af underkategorierne meget fremtrædende. Det er **samtale, vejleder, instruktion samt instruktion og skrive på tavlen.**

Underkategorier til kategorien *undervisningsform*:

taler, hvor læreren taler til klassen

samtale, hvor læreren samtaler med en enkelt, få eller flere elever i klassen

vejleder, hvor læreren igangsætter eller svarer på konkrete spørgsmål

instruktion, hvor læreren forklarer og uddyber aktiviteter eller fagligt indhold

instruktion og skrive på tavlen, hvor læreren forklarer og uddyber aktiviteter eller fagligt indhold og samtidig skriver på tavlen

samtale og skrive på tavlen, hvor læreren samtaler med en enkelt, få eller flere elever i klassen og samtidig skriver på tavlen

oplæsning, hvor læreren læser en tekst op

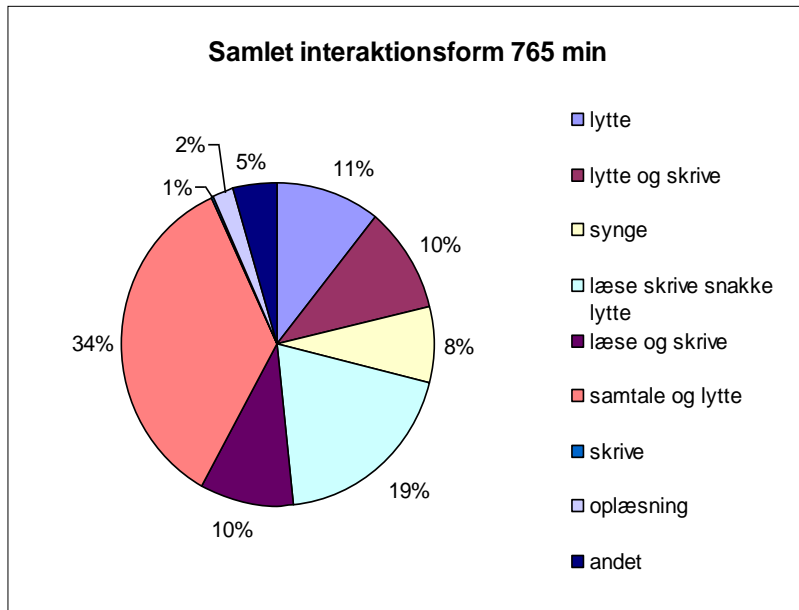
diktering, hvor læreren dikterer ord eller sætninger

sang, hvor læreren synger

andet, fx udefrakommende overtager

Undersøgelse 2010

11 lektioner på en skole i Nordgrønland og en skole i Midtgrønland

Af diagrammet fremgår det, at underkategorien **samtale og lytte** med 34 % er den klart dominerende interaktionsform, hvorefter **læse, skrive, snakke og lytte** placerer sig.

Underkategorier til kategorien *interaktionsform*:

lytte, hvor eleverne lytter til læreren eller en anden elev

lytte og skrive, hvor eleven skal lytte til læreren og (af)skrive hvad læreren skriver

syngne, hvor eleven synger (sammen med læreren)

læse, skrive, snakke, lytte, hvor eleven sammen med andre elever benytter de fire områder for at løse en opgave

læse og skrive, hvor eleven selvstændigt læser og skriver for at løse en opgave

samtale og lytte, hvor eleven lytter og snakker for at uddybe, forklare et område, svarer på spørgsmål eller henvendelse

skrive, hvor eleven skriver selvstændig

oplæsning, hvor eleven oplæser en tekst eller ord

andet, hvor eleven fx ser på snestorm eller skal til tandlæge

Undersøgelse 2010

11 lektioner på en skole i Nordgrønland og en skole i Midtgrønland

Samtale

I: læreren **I**nitierer, R: en elev **R**esponderer, F: læreren giver **F**eedback.

Denne struktur er fremtrædende i næsten alle samtalerne. Lærerne kan således styre hvem, om hvad og hvornår, nogen skal udtrykke sig. Den anvendelse, som samtalerne generelt i klasser har, kan - grundet omfanget og brugen - betegnes som et styrings- og disciplineringsmiddel, og der kan sættes spørgsmålstegn ved elevernes mulighed for at opøve kommunikativ sprogfærdighed.

Undersøgelse 2012

Analysen af de enkelte events i klasserne viser, at interaktions- og sprogbrugsmønsteret er ens, selvom lærernes organisering af dansktimerne er forskellig.

Interaktions- og sprogbrugsmønsteret er kendetegnet ved lærerens monologiske og styrende tale.

Læreren:

- styrer og har ordet
- oplæser
- instruerer
- stiller spørgsmål
- evaluerer elevernes svar ved bl.a. at repetere elevens svar eller direkte at give det korrekte svar.

Eleverne:

- prøver at respondere

Den diskursive IRF strategi anvender lærerne primært som en støtte til fx at skabe disciplin, instruere og give anvisninger i danskundervisningen.

Undersøgelse 2012

Lærerne anvender ligeledes safetalk strategier i forbindelse med IRF.

- ”completion”, hvor eleverne skal fuldende lærerens sætning med et enkelt ord,
- ”content-question”, hvor læreren stiller spørgsmål til det lærte eller gennemgåede stof,
- ”repetition” hvor eleverne skal gentage ord eller sætninger af lærerens tale

Kodeskift

Lærerens og elevernes strategier for brug af kodeskift understreger, at det at bruge sprog er ensbetydende med kun at benytte et sprog ad gangen.

De sociolingvistiske ressourcer, eleverne bringer ind i klassen, bliver således ikke værdsat som ressource i den daglige praksis i danskundervisningen.

En faktor, der er gældende for valg af sprog i danskundervisningen, er lærernes etsprogede anvendelse af sprog i den flersprogede kontekst.

Sprogsyn

Anvendelse af sprog i danskundervisningen i de flersprogede klasser antyder et monolingvalt perspektiv på sprog.

I dette etsprogede perspektiv er sprog tænkt som to (eller flere) adskilte størrelser, som tænkes hver for sig. Denne måde at betragte flersprogethed på betegnes som normen om dobbelt etsprogethed.

Undersøgelse 2015 (EVA – Danmarks Evalueringsinstitut)

Der er blandt de observerede lektioner eksempler på undervisning ved danske lærere, hvor lærerens succeskriterium er reduceret til, at eleverne er kommet gennem nogle opgaver i nogenlunde **god ro og orden**, men hvor der reelt **ikke er præsenteret nogen ny viden** for eleverne, og hvor elevernes **læring i høj grad har været overladt til deres egne forsøg** på at løse nogle opgaver.

Inerisaaviks hjemmeside